

STARY TEATR

**DWOJE
NA HUŚTAWCE**

William Gibson, nowojorczyk z urodzenia, dał się poznać kilkanaście lat temu. Dzięki dwu sztukom teatralnym DWOJE NA HUŠTAWCE i CZARODZIEJCE jego nazwisko jest dzisiaj znane w całym świecie.

HUŠTAWKA przez dwa lata nie schodziła z Broadwayu,bijąc wszelkie rekordy powodzenia i ustępując miejsca tylko MY FAIR LADY muzycznej przeróbce PIGMALIONA Shawa. Po Broadwayu przyszła kolej na inne sceny amerykańskie. HUŠTAWKA grana w Stanach Zjednoczonych z nieslabnącym powodzeniem równocześnie świętowała triumfy w Londynie, Paryżu, Rzymie i na wielu scenach w całym świecie.

Pod koniec roku 1959 weszła na jedną ze scen Broadwayu nowa sztuka Gibsona CZARODZIEJKA. Co się rzadko zdarza teatralnym debiutantom, Gibson zwyciężył po raz drugi — sztuka spotkala się z nie mniejszym gorącym przyjęciem niż HUŠTAWKA.

Trzeba przyznać, że Gibson długo czekał na uśmiech losu i długo zajmował w literaturze i teatrze pozycję niewiele lepszą od pozycji artystycznej Gizeli Mosca, bohaterki HUŠTAWKI biednej, nikomu niepotrzebnej tancerek. Był aktorem, pisał wiersze, nawet je wydawał. Jego powieść pt. PAJĘCZYNA została nawet dość zyczliwie przyjęta. Ale to autorowi jeszcze chleba nie zapewniło. „Odkładałem — powiada — na półkę wiele swoich prac, w czym z wielkim zapaniem pomagali mi wydawcy i teatralni przedsiębiorcy”. W malowniczym zakątku stanu Massachusetts, w miasteczku Stockbridge Gibson własnoręcznie przy pomocy przyjaciół zbudował sobie z resztek zburzonej stajni drew-

niany domek, w którym oddawał się cierpliwie i bezskutecznie swej pasji teatralnej „Moje pierwsze pięć sztuk — pisze Gibson — nie doczekało się nawet tego wyróżnienia, by padły na Broadwayu”. Zresztą i szósta sztuka Gibsona HUŠTAWKA została odrzucona przez dwóch po kolei przedsiębiorców teatralnych, którzy po głębokim namyśle nie zdecydowali się zaryzykować 100.000 dolarów, tyle bowiem wynosił koszt produkcji i pierwsze miesiące eksploatacji. I dopiero kiedy przyjaciel Gibsona znany reżyser telewizyjny Arthur Penn, postawił na HUŠTAWKE sprawę ruszyła z miejsca.

Tortury, jakie przeszedł wraz ze swoją sztuką w drodze na Broadway, opisał Gibson dzień po dniu w książce, wydanej w roku 1960 pod tytułem DZIENNIK HUŠTAWKI. Pisal ten dziennik już jako uznany i bogaty autor sztuki, która odniosła sukces rzadko notowany w teatralnych kronikach. Morał tych pasjonujących pamiętników jest zupełnie prosty: talent, wytrwałość, żelazne nerwy i szczęście przyczyniły się na pewno do zwycięstwa Gibsona. Ale gdyby właściciel owych 100.000 dolarów nie powiedział swego ostatniego słowa, nic by autorowi nie pomogło.

Penn podał Gibsonowi rękę, gdy autor HUŠTAWKI stracił już nadzieję, że znajdzie przedsiębiorcę, który sfinansuje wystawienie sztuki. Wreszcie 16 stycznia 1958 roku w Booth Theatre odbyła się premiera HUŠTAWKI. Wystąpili w niej Henry Fonda, znany aktor filmowy i Anne Bancroft, która przedtem próbowała sił w filmie, lecz bardziej znana była w telewizji. Reżyserował Penn. Okazało się że w tej dwuosobowej sztuce — cokolwiek by sądzić o jej

MANHATTAN

		THE L—THEBADO 1601	
787-4100	The Soc For Prevention Of Cruelty To Men's Clothes	57 W46, JU 2-0757	The Wool Farm 49 E10 -- 228-1760
674-9511	The Soc Of Marine Port Engineers	11 Bway - 269-4940	The Work Group 550 Bway -- OR 7-9188
684-8495	The Society Of Tax Preparers Inc		The Workmen's Compensation Reinsurance Bur 85 John 962-0428
689-1510		7414 18Av Bklyn 259-5114	The World Lighthouse Church Inc 156 W130 - 369-1550
682-3090	The South Bay Corp	425 ParkAv -- LA 4-6101	The World Of Fashion Inc 743 5Av -- PL 2-8358
233-4266	The Space Design Group Inc	8 W40	The World Song Festival 718 10Av -- 439-8633
964-7340			The 23-Six Corp 23 Wall -- 483-4793
838-0507	The Speakeasy Inc	105 W55 499-9335	The 100 Th Street School 825 WestEndAv -- 749-8716
369-0648	The Special Corp	870 Essex Bklyn	The 605 rest 605 3Av -- TN 7-5775
DX 7-9020	The Spokeswoman	1380 River	Thea Corsetti 105 W72 -- EN 2-1767
283-8241	The Spot	765 AvenueAmericas	Thea Hercules 64 Worth -- 962-3835
679-6981	The Star Barber Shops	261 W41	Thea Pastry Inc 104 Dyckman -- 569-6920
362-7957	The Steps Restrict	118 Nassau	Thea&Schoen Inc. elec prods
PL 9-3561			340 13 Carlstadt NJ -- NYCTel No- OR 4-0101
348-0322	THE STEREO WAREHOUSE	2122 UticaAv Bklyn 338-8555	Thea Stanley 330 E33 -- 532-7844
			Theads Fabric Co 519 8Av -- 594-2395
751-0807	The Stone Elec Co	422 AudubnAv	Theagene Lucien 25 Arden -- 569-7314
ER	The Store	61 E11 --	Theall R 237 W20 -- 675-5948
684-5300	The Storefront	2025 MadAv --	Theaman Mark A 50 Cushman Rd Scrubl -- 914 723-8612
851-9241	The Stratford	1385 YorkAv --	Theaman Mildred Mrs 685 WestEndAv -- 666-6913
TE 8-2522	The Stratford Management Ofc	1385 YorkAv	Theaman Milton PhD 685 WestEndAv -- MO 3-5800
SA 2-6798	The Strutters Club	111 E61	Theard Beatrice E 87 Columbia -- 254-4819
685-2890	The Student Store Publication	1107 Bwas	Theard Sam A 521 W159 -- LO 8-5103
535-2604	The Studio	365 7Av	Theater For The Forgotten 106 WestEndAv -- 724-6090
L0 5-3760	The Studio	33 E60 --	Theater In The St In 604 5Av -- 489-6655
859-8944	The Studio On Eleventh St	215 W11	Theater-Lab Inc 1545 Bway -- 765-3423
421-6797	The Summit	TannersvillePa -- NYCTel No- 246-2766	Theater 1971 165 W46 -- 582-6780
475-6826	The Summit Inn	549 W145	Theater Now Inc 18 E50 -- 752-1469
505-3096	The Sweater Queen Inc	70 Richardson Bklyn	Theater Of Encounter 247 W72 -- 799-1847
254-2165	The Swinging Bishop	1283 MadAv	THEATER SVCE AMERICANA 801 7Av LT 1-6660
288-6962	The Tablet&Ticket Co	115 E23	Theater Systems Inc
288-6962	The Tailored Sportman	275 7Av	Gildkroft 202 Ponoma -- 914 354-1940
736-7766	THE TALBOTT GROUP LTD	15 E41 --	Theaterama Inc 45 W45 -- 582-7775
755-6430	The Talent Store	1271 AvenueAmericas	Theatropus 201 W52 -- 581-1400
586-8100	The Target Group	477 MadAv --	Theatre Arts Books 333 6Av -- OR 5-1815
541-8800	The Temple Of The New Dawn Inc	237 W72	Theatre Authority Inc 485 5Av -- 682-4215
265-9183	The Tennis Inst	27 E19 --	Theatre Bar&Restaurant Inc 263 W45 -- 582-9596
565-7886	The Tie Shop	El 162& JeromeAv Br --	Theatre Communications Group 25 E41 -- 697-5230
WA 4-3434	The Tie Shop King Of Slims	15 E32 --	Theatre Concert Cleo 1697 Bway -- 245-9250
			Theatre Confections Inc
674-8558	The Tie Shop King Of Slims	15 E32 --	76 Liberty Mtsuchen NJ -- NYC Tel No- 964-3250
UN 4-3366	The Three Hours	1573 YorkAv --	Theatre Crafts Magazine 1501 Bway -- 695-8276
759-1800	The Three Hours	1573 YorkAv --	Theatre Critics' Reviews publicists 4 ParkAv -- LE 2-2570
625-1370	The 3-7 W 61&4-8 W 62 St Corp	4 W62 -- PL 7-9385	THEATRE DE LYS 121 Christophr -- WA 4-8782
675-8571	THE TIE CLINIC —		Theatre Development Fund 1564 Bway -- 757-4883
593-3090	755 Dean Bklyn	UL 7-7651	Theatre East 211 E60 -- TE 8-0177
687-6655	120 Lbry	CO 7-8033	Theatre Editing Studios 505 8Av -- 594-3122
628-0814	663 5Av --	687-6865	Theatre Eight 150 W56 -- 245-8888
831-9552	152 W42 --	947-1346	Theatre Eighty St Marks 80 StMrksPl -- 254-7400
636-8500	The Tie Shop King Of Slims	15 E32 --	Theatre Employees Local B-81 1713 LexAv -- 348-1198
421-2244	The Tigris Corp Mortgage Financing	345 E18 228-2930	Theatre&Events Guide Inc 111 W72 -- 799-5901
421-3700	The Time Electronics	3586 Bway	Theatre Fair costms 2 Eliz -- 964-0215
656-2620	The Times Of Israel Inc	777 3Av --	Theatre For Ideas Inc 212 W21 -- CH 3-4301
751-4747	The Titan Industrial Corp	777 3Av --	Theatre For The Forgotten 108 WestEndAv -- 595-7640
752-6464	The Title Guarantee Company		Theatre For The New City 113 Jane -- 691-2220
666-3357	See Title Guarantee Company The		Theatre Four Inc 424 W55 -- 246-8545
	The Tobacco Center	130 StMrksPl --	Theatre Games The Center For 212 W29 -- 594-2614
	The Todd Furniture Co	601 3rd & 1st Aves	Theatre Genesis 2Av&10 -- 533-4650
			Theatre Go Round Ltd 300 W55 -- 581-3828
			Theatre Guild 226 W47 -- 265-4170

GIZELA Kocham cię, Jerry!

(Jerry sztywnieje. Gizela dopiero po chwili może mówić

dalej)

JERRY (po dłuższej pauzie)

Ja też cię kocham, Gizele.

(odkłada słuchawkę i zapala papierosa)

		THEATRE GUILD SUBSCRIPTION SOC	
3R 9-6526	The Trans World Life Ins Co Of NY	511 5Av -- 661-2611	226 W47 245-1270
477-9624	THE TRANSCRIPT	bulletin 54 Wall -- HA 2-4500	Theatre In Education Inc 2 BeekmanPl -- 759-1616
608-4085	The Travel People	69 W10 --	Theatre Inc -- 765-1620
40 2-7308	The Tree Of Life Fellowship&Institute	11 W42 354-7787	THEATRE INC 149 W45 -- 765-1620
691-5900	The Trendset Corp	335 W35 --	Theatre Info Bulletin bulletin 4 ParkAv -- LF 2-2570
929-4944	The Trim Lion Health Salon For Men		Theatre Life Co 130 E63 -- 832-7676
686-9689		1271 Bway 695-1237	Theatre Network Televizn Inc
355-0673	The Triton	170 E62 --	See TNT Communications Inc
765-9689	The 26 Discount Mart	148 5Av --	Theatre Now Inc 1501 Bway -- 561-5330
661-4300	The Two Bridges Neighborhood Assn	GR 5-8586	Theatre Of The Individual 9 E40 -- 889-7750
695-8260		179 Cherry 227-4567	Theatre Parking Inc 639 W55 -- 247-1610
685-6924	The Ultimate Mirror Ltd	127 W79 --	THEATRE PARTY ASSOCIATES INC 234 W44 564-5180
234-9748	The Ultimate Spectacle	1032 3Av --	Theatre Planning 1564 Bway -- 265-4720
749-7000	The Union Corporation	654 MadAv --	Theatre Product+ Service 59 4Av -- 673-7970
972-9023	The Union News Co Snack Bar	Lex&Av 249-7910	Theatre Projects Inc 210 MadAv -- MU 9-1127
838-3939	The Unisphere Club Of New York	745 5Av --	Theatre Realty Corp 161 W73 -- 799-4756
849-0283	The Un-Shaggy Dog	138 W92 --	Theatre Recording Soc Inc 505 8Av -- 594-3122
673-7155	The United Presbyterian Church In The USA	724-8013	Theatre Research Inc 853 7Av -- 265-5997
562-7373			Theatre Systems Inc
816-4950	The University Of The Sts Inc	475 RivDr 870-2200	

redakcja programu
KRYSTYNA PIŚL
 opracowanie graficzne
LECH PRZYBYLSKI

KZG 3 zm. 114 74 10.000
 S-71(1289)

TEATR STARY

im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie

DYREKTOR i KIEROWNIK ARTYSTYCZNY: J. P. GAWLIK

William Gibson

DWOJE NA HUŚTAWCE (TWO FOR THE SEESAW)

PRZEKŁAD: KAZIMIERZ PIOTROWSKI & BRONISŁAW ZIELIŃSKI

OBSADA:

Gizela Anna Polony

Jerry Jerzy Radziwiłowicz

REŻYSERIA:

Anna Polony

SCENOGRAFIA:

Lidia Minticz & Jerzy Skarżyński

ASYSTENT REZYSERIA • MACIEJ SZARY

Z-ca Dyrektora: Zenon Hajduga

Kierownik literacki: Zbigniew Osiński

INSPICJENT
SUFLER

KATARZYNA KWAŚNIEWSKA
ALICJA WOZNIAK
ZOFIA MORAWSKA

KOSTIUMY WYKONANE POD KIERUNKIEM

STEFANIA ZALESZCZUK
JÓZEF KANIA

— PRAC. KRAWIECKA DAMSKA

ANDRZEJ SKOŚ

— PRAC. KRAWIECKA MĘSKA

KAZIMIERZ ŁASKAWSKI

DEKORACJE

FRANCISZEK MIĘKINA

— PRACOWNIA STOLARKA

KRYSTYNA KULAWSKA

— PRACOWNIA MALARKA

HALINA PAZDERSKA

PRACE ŚLUSARSKIE

L. POLICH

PERUKI

SP. PRACY „GROMADA” — KRAKÓW

NAKRYCIA GŁOWY

EUGENIUSZ WANDAS

OBUWIE

ANDRZEJ KACZMARCZYK

GL. ELEKTRYK

JÓZEF OPOLSKI

AKUSTYK

ZDZISŁAW ROJKOWSKI

BRYGADIER SCENY

ANNA MIKUSZEWSKA

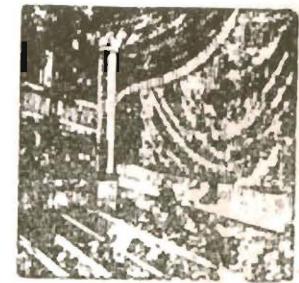
KIEROWNIK TECHNICZNY

KIEROWNIK ORGANIZACJI PRACY ARTYSTYCZNEJ

!!! PREMIERA W TEATRZE KAMERALNYM 10 MARCA 1974 R. !!!

AFISZ

TEATRALNY.

AKTORZY W OBRONIE TEATRU SZKOŁY LUDU

Towarzystwo artystów tutejszych następującą do Komitetu podała prośbę, której rozwiązywanie wpływając może na polepszenie i utrwalenie sceny ojczystej, tej tyle potrzebnej dla ludu szkoły narodowej, która już całkiem przez zły zarząd ku upadkowi się chyli:

Do świetnego Komitetu
Teatru Krakowskiego

Wiadomo już zapewne Świętemu Komitetowi z odgłosu publicznego, że teatr krakowski de facto rozwijał się, a to z powodu

a) że p. Juliusz Pfeiffer przyjawszy obowiązki reżysera we Lwowie, zabrał z sobą artystów: Ładnowskiego, Jankowskich, Więckiego i pannę Szuszkiewicz, których za-kontraktował;

b) resztę zaś tu niżej podpisanych pozostawił bez chleba, bo ci, mając sobie dopiero po Bożym Narodzeniu przez pana Pfeiffer oświadczonym, iż tenże sceną tutejszą opuszcza, do Lwowa w żaden sposób zaciągnąć się nie mogli;

c) jakkolwiek zaś p. Mączyński jest dotąd pozornym przedsiębiorcą teatru, przedsiębiorcą teatru, przedsiębiorstwo atoli jego jest czysto spekulacyjne, gdyż wiadomo Komitetowi, że teatr, a raczej scenę naszą poddzieliwał panu Pfeiffer. (...) Zasilek od bylej Reprezentacji Narodowej Krakowskiej przeznaczony, wyłącznie na swą korzyść za sam tylko tytuł przedsiębiorcy pobiera, z czego naturalnie wypływa pytanie: „czy rząd przeznaczając zasiłek dla podniesienia Sceny Ojczystej chciał i miał zamiar takową rzeczywiście podnieść i utworzyć z niej szkołę ludu — czyli też jedynie wyznaczyć emeryturę dla p. Mączyńskiego?” (...)

W takim położeniu rzeczy, gdy p. Mączyński tak pod względem moralnym jako też i materialnym, żadnej nie pokłada rękojmi ku utrzymaniu a tym bardziej podniesieniu sceny ojczystej krakowskiej, podpisani, dla osiągnięcia tak pożądanego celu, mają honor przedstawić dwa tylko środki:

1. Aby Wysoki Rząd zatrzymał układ z towarzystwem tu podpisanych artystów, w którym by się ci zobowiązały względem niego solidarnie, a nawet i z poręczeniem, i aby im przynalążał wypłatę zasiłku (...) lub 2. Aby Wysoki Rząd jak najspieszniej ogłosił, iż przedsiębiorstwo Sceny Ojczystej w Krakowie, z zasiłkiem dla tejże przez Reprezentację wyznaczonym, wakuje i oczekiwali na tej drodze wypadku.

Podpisani, w nadzieję, że Świesty Komitet wejdzie w krytyczne ich położenie i pewni, że wszystko, co nosi na sobie cechę sprawy ojczystej nie będzie dla Niego obojętnym zostają z głębokim poważaniem

Golebiowski Ignacy, Majeranowska Honorata, Stysiński Jan, Szlagórski Walenty, Gawecki Wincenty, Borkowski Leon, Holtzmanowa, Hennig, Więckowski, Janikowski, Krawiecki, Ficzkowski

Gazeta Krakowska nr 20 z 26 I 1849

to prawdziwie malowniczo. Ale o czym zapominał? Miedzy aktami tańczyły dzieci krakowiaka z figurami: Leoś z Bracią Sokalską i Oleś z Rutkowską, w strojach narodowych a i z patriotycznymi śpiewkami. Tańczyłyśmy dużo, jak najwięcej, ale panowie aktorzy byli kompletnie pijani, bo na kuraż w czterech wypili 12 butelek wina.

I 1849. Rano poszliśmy do kościoła do Dominikanów, sądząc, że ksiądz Kainiewicz będzie miał kazanie, aleśmy się bardziej zawiedli. (...) Potem przyszęd pan Julian Kirchmajer. (...) Kirchmajer spytał się mnie tylko, jakim się bawię. Mówiono o teatrze, pytano mi się, czy i ja występuję, powiedziałam, że nie, ale Kirchmajer najwięcej się dopytywał, i to z jakimś niedowierzeniem. Był jakiś prawdziwie szczególny, tak jakim go nigdy jeszcze nie widziałam. A miał minę i mówiąc: tak jakby tańkę nam robiła swoją obecnością. (...) 6 I 1849. Dzień przedtem była u nas pani Sawiczewska, która opowiadała właśnie, jak słyszała o teatrze, który grali. Tyle bajek, tyle złośliwych koncepcji, że ten wieczór przynajmniej ja okupiłam bardzo drogo. O Milce (Rutkowskiej) pełno dodatków o tym upadku. O mnie zaś było tyle. W czasie wieczoru u Kirchmajerów przyszło kilku panów, z których pan Zachałko i pan Julian Kirchmajer oświadczyli, że grande teatr u państwa Hahnów, gdzie panna Louis występowała. Teraz pojedam wyypytywania w czasie Nowego Roku. Uważano to bardzo źle, zaczęto zaraz mnie obmawiać, a panie Mączyńskie i panna Tekla Wolf zaczęły zaraz językami obracać w sposób bardzo ujmujący, a podobno i poprzedni panowie dotarły do nich, mówiąc: „Otóż to edukacja! Lepszego wychowania pokazało się!” Jedna tylko poczciwa Lucynka (Kraśnicka) mnie broniąc, co się jednak na nie nie przydało. Jak tylko wyszła pani Sawiczewska, opowiedziała to mamie. Smiała się, nie chcąc dać poznac wiele mnie to kosztowało, a prawdziwie więcej było płaczu w tym śmiechu, niżli mama mogła sędzić. (...)

Notatki ANIELI LOUIS,
s. 183-186

wego repertoaru, a ciągłym zachęcaniem i rozbudzaniem literatury dramatycznej narodowej, ożywianiem świata teatralnego inicjatywą w wystawianiu znakomitych utworów i wprowadzaniem cywilizowanych reform i ulepszeń, służyła za przykład i bodziec innym polskim scenom, w mniej szerszych pod tymi względami znajdujących się okolicznościach. Zadaniem dyrekcji będzie dalsze zapewnienie tego stanowiska scenie krakowskiej.

Afisz teatralny 1873 Nr 2

JAK ZOSTAĆ SZCZĘŚLIWYM I BOGATYM czyli INSPICJENT KRAKOWSKI W R. 1872

Dowodził armią statystów i statystek oraz miał obowiązek, oprócz roznoszenia ról artystom i zamawiania ich na wszelkie próby, podczas generalnej próby i przedstawienia pilnować scenariusza, aby każdy z artystów wszedł w swoim czasie na scenę, niemniej we właściwych sztukach udawać bicie dzwonów, okrzyki ludu, strzały armatnie lub karabinowe, szczerkanie jednego psa lub całego ich tuzina itp. awantury, a czasem, poza oknami dekoracji, i rozmowę przechodników, z której rzadko się wygadał, mimo że tylko czytał ze scenariusza. To była jego pięta Achillesa.

Do niego również należało przepisywanie egzemplarzy i ról z czego miewał znaczne dochody, bo umiał sobie radzić. Jeżeli do jakiej sztuki potrzeba było statystów, pan Stefcio wychodził przed teatr, gdzie zwykle stawały gromady nykusów nie chcących się uczyć lub pracować w rzemiośle, którzy tylko o teatrze myśleli, jak to do dziś ma miejsce, i z wysokości swojej wielkości zawołał: Hola panowie który z was chce grać w teatrze? — Ja...ja...ja...! — ozwało się kilka osób głosów. Wtedy Stefcio wybierał sobie spośród nich tylu, ilu mu było trzeba, i prowadził na scenę. Po skończonej próbie ustawała ich rzędem na scenie i pali do nich mówkę w te słowa: Widzicie panowie krowienci (tak ich zwykle nazywali) podobaście się bardzo mnie i panu dyrektorowi, ale chcąc grać w teatrze, trzeba umieć pisać. Otóż który z was pisze? Ja...ja...ja! — ozwało się z piersi wszystkich uradowanych. No, to... mówi, podając im egzemplarze — pan weźmiesz ten egzemplarz do przepisania, pan ten..., a pan z tego... przepisze wszystkie role. To wszystko musi być za trzy dni gotowe. Jak my z panem dyrektorem uznamy, że egzemplarze i role są dobrze, ładnie, czysto i czytelnie napisane, w tej chwili was angażujemy. Reszta panów dostanie później pisanie, bo na razie nie mamy sztuk gotowych.

Ma się rozumieć, że taki chłopak, wierząc w prawdziwość słów Stefcia, ślepał dniami i nocami, aby jak najprędzej zdać egzamin z... pisania, który mu był niezbędny do pochwycenia szczęścia. Przynosi nareszcie tę pracę syzyfową i z radością malującą się na jego twarzy oddaje Stefcowi, który, przejrzałszy owoc trudów naiwnego, zamiast engagement, „okiada go miodem”, bo Stefcio zawsze jakąś niedokładność wynalazł. Za statystów otrzymywał Stefcio osobne wynagrodzenie, które wpływało do jego wyjątkowej kieszeni, bo to były także próby do zaangażowania.

J. Nowakowski, Sylwetki Teatralne.
Wspomnienia aktorów
t. 1, s. 403-406

opr. Jerzy Gol

KAMPANIA PRZECIW TEATROWI W R. 1850

Po spaleniu się Krakowa, wymowne wpływy spowodowały zaniechanie sceny. Uznanono, że pożar jest karą bożą, że zbytki są jego przyczyną. Dowodzono iż teatr nosi zarody zgorszenia, że po takiej klesce chodzić do teatru jest grzechem, bo teatr szkoła zepsucia i diabelskie pokusy, że trzeba odmówić sobie wszelkiej przyjemności.

Śmietanka towarzystwa i to co rada choć kożuszkiem śmietanki się okrywać, uformowała formalną kampanię antyteatralną.

Obchodzono znajomych z oznaczeniem wielkości składek na cele zasług pozadoczesnych i z odwodzeniem od uczęszczania do teatru. Odwiedzily raz damy stwarzyszone niejakiego Rudnickiego starego, który nigdy teatru nie opuścił. Oznałmy mu, iżby dal 3.000 złp, albowiem tyle na niego wypadło według ich obrachunku. Na to Rudnicki im odrzekł: „Moje panie, nie wiem kto mnie wliczył do składki, o której nie słyszałem, datku nie myślę składać, co zaś do propozycji, aby nie uczęszczać na grzeszny teatr, nie opuszczać sobie tej przyjemności, dla waszych praktyk”.

Wymowa gorszących się teatrem, sprawiła fatalne następstwa. Kobiety górujące rodem i majątkiem, przestały uczęszczać do teatru. W następności tego, poczęte krzesłowych amatorów teatru, amatorów nie dla teatru, ale dla łóż, przestały uczęszczać na parkiet, bo z parkietu widać było niezaludnione łóża. Uznały oni, że nie ma po co chodzić do teatru, bo nie ma się do kogo uśmiechnąć i komu poklonić.

K. Estreicher, Teatra w Polsce,
t. 2, s. 345-346

ZADANIE DYREKCJI

31 XII 1848. Był wieczór u państwa starych Hahnów. Byłam w białej sukni, niebieskiej szarfie w białe kółka, kolii i białej róży w głowie. Po-dobno miałam nieźle wyglądać. Szliśmy piesz, żeby się nie pomieścić, ale mróz był nadzwyczajny. (...) Kiedy nareszcie dano znać, że pożarany teatr się rozpoczął, sala była urządiona bardzo ładnie, dekoracje bardzo dobre. Grano sztuczki „Figiel za figiel”, ale w pierwszym akcie Chwastkiewiczowi wąsy odpadły. Reszta powiodła się bardzo dobrze. Julek Kwasniewski grał najlepiej i zupełnie nieuchrząc zimutował ojca. Teatr nie sprzątnięto, żeby to długo czasu zabrano co jeszcze ładniej wyglądało. Dokotała sali siedziły panne, przy scenie stali mężczyźni, na scenie fortepian i zawsze kilka osób, szczególnie jak tam siedziła pani Kantowa — która była królową tego balu — w swej różowej sukience, różowej szarfie, czepczku z girlandą zieloną, spiętą makiem rózowym, a pod sceną pary formujące mazura. By-

teatr nasz nie może się kusić o wystawę, o wspaniałosć, nie od niego zależnym jest pojawienie się geniuszów scenicznych, lecz od niego, od dyrekcji zależy, aby scena krakowska pod względem całości przedstawień, mądrożo zużytkowania wybornych talentów, które posiada, poprawnej gry artystów, skromnej ale gustownej wystawy, dobrze-